

Energiamegosztási javaslatok a szociális naperőművek tapasztalatai alapján

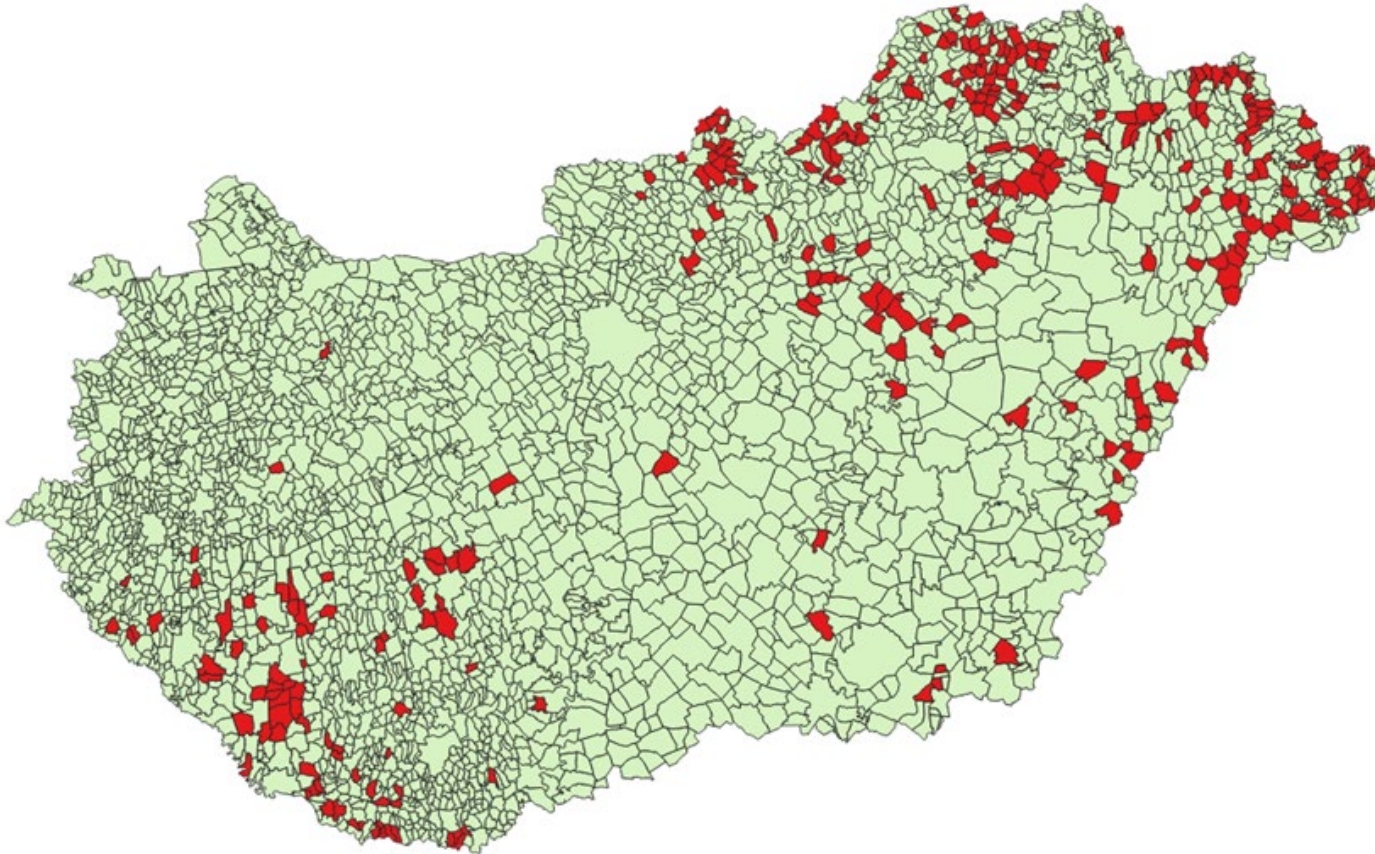
Dr. Grabner Péter
Tanácsadó
Magyar Máltai Szeretetszolgálat Alapítvány
2024. április 17.

Előzmények

- A Kormány 2019. februárjában átfogó programot indított a 300 leghátrányosabb helyzetű település felzárkóztatására.
  - A program a gyermekekre fókuszál, elsősorban arra teremt esélyt, hogy ők már ne szükségszerűen örököljék szüleik sorsát, hanem legyen lehetőségük más életet élni.
  - A kisgyermeket nevelő családok otthonában legyen egy fűtött szoba, ennek költségeit pedig környezetbarát, fenntartható energiaforrásból, helyben célszerű előteremteni.
- A „**Felzárkózó települések**” hosszú távú programjának megalapozásáról szóló 1404/2019. (VII. 5.) Korm. határozat.
  - *„A Kormány egyetért azzal, hogy a kedvezményezett települések besorolásáról és a besorolás feltételrendszeréről szóló 105/2015. (IV. 23.) Korm. rendeletben meghatározott településkörből a Központi Statisztikai Hivatal által készített legalacsonyabb komplex mutató alapján kiválasztott, mintegy 300 településen – a települések szakaszos bevonásával – hosszú távú fejlesztési program (a továbbiakban: program) induljon”*
  - *„A Kormány egyetért azzal, hogy a ... program módszertani támogatását a Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület valósítsa meg.”*

Miért foglalkozik a Magyar Máltai Szeretetszolgálat energetikai (ár)szabályozási kérdésekkel?

- Az érintett háztartások száma: ~117.000
- Az érintett háztartások elenyésző száma használ vezetékes gázt
- A jellemző energiahordozók: a tűzifa és a **villamos energia**
- A villamosenergia-ellátás mögött egy országosan egységes műszaki rendszer van annak minden korlátával és lehetőségével.
- **Fontos, hogy a villamos energetikai ár és szabályozási rendszer hogyan működik, kiket és mire ösztönöz.**

RRF-3.4.1.-22. projekt

- A projekt céljai:
  - Összesen 25 000 kW_p termelési kapacitás létrehozása és a termelés árbevételének és / vagy a megtermelt villamos energia szétosztása rászoruló, gyermeket nevelő családok számára. A támogatás nem pénzben hanem „melegben” kerül szétosztásra.
    - Megvalósítási időtartam: 2022. 04. 01-2025. 12. 31.
    - Támogatási összeg: 12 919 384 709 Ft
    - Létrejövő naperőművek száma: 40 darab naperőmű létrehozása - a szabad kapacitások függvényében
    - Bevont települések száma: **40 darab település** (Az első 20 db naperőmű helyszínei: Magyarkeszi, Drávafok 2 db, Mike, Kistolmács, Nagyér, Zalakomár, Patapoklosi, Ötvöskőnyi, Pári, Sóshartyán, Járdánháza, Nagylóc, Értény, Viss, Novajidrány, Gyöngyösoroszi, Hangony, Arló, Istvándi)
  - Jogszabáymódosítási javaslat kidolgozása az energiaközösségek kialakításának elősegítése érdekében (korrekciós javaslat a jelenlegi szabályozáshoz)
- Hol tartunk?
  - Jogszabáymódosítás a projekt megvalósítása érdekében
  - Hosszú és bonyolult közbeszerzési eljárás után az első 20 telephelyen folyik a kivitelezés (lényegében befejezés közeli állapot)
  - Elkészült a jogszabály módosító javaslat az energiaközösségekről
  - A termelés indításához közbeszerzés a „Naperőművek villamos energia értékesítése” tárgyban (mFRR képességgel!)

Hol tartunk az energiaközösség(ek) létrehozatalával kapcsolatban?

- A Magyar Máltai Szeretetszolgálat jogi kötelmet nem vállalt energiaközösség létrehozatalára, de az elkötelezettségünk töretlen ...
- A szabályozási környezet évek óta változatlan
- A szabályozási javaslatok rendre elbuknak (a saját javaslataink sorsa is teljesen bizonytalan)
- Miért nem halad előre a jogi szabályozási problémák megoldása?
  - Az inkumbens villamos energetikai vállalatok nem támogatják a szabályozási korrekciókat:
    - A különféle engedélyesek más és más, az érdekek által vezérelt indokrendszer alapján nem támogatják.
    - Hiába van hatályos EU szabályozás az ügyben, szabályozói akarat hiányában az érintett engedélyesek (inkumbens szereplők) önmaguktól soha nem fognak megállapodni.
  - Politikai probléma: a „rezsicsökkentés” érintettsége
    - A háttér probléma komplexebb, mert valójában a rezsicsökkentés megvalósításának a módja, nem pedig annak az árszintje okozza a problémát!
  - Téves értelmezések: az energiaközösségek nem az ipari szektor villamos energetikai problémáit fogják megoldani (az EU szabályozás nem erről szól!)

A szabályozás szükségessége

- Az EU irányelv és a rendelet hatályos szövege nem azért vezetett be új fogalmakat az EU és a rendelet által, közvetlenül a hazai jogrendbe, mert a piacnyitás eddigi szabályrendszere elvi szinten ne jelentett volna megoldást a gyakorlatban előforduló elszámolási esetek megoldására.
- A mérlegköri rendszer, mint az elszámolást biztosító alaprendszer kiválóan működik, de a különböző érdekérvényesítő képességű szereplők lehetőségei radikálisan különbözőek.
- Az elvi lehetőségek eddigi formái nem segítették elé a lokális lehetőségek kihasználását. A gyakorlatban ellehetetlenül, illetve rendkívül költségessé válik a felhasználók, a termelő-fogyasztók, az akkumulátorok, illetve bármilyen egyéb lokálisan is felhasználható eszköz alacsony szintű együttműködése.
- Az EU jogalkotás okai Magyarországon is fennállnak. **A hatályos szabályozás elvileg minden esetre alkalmazható, a gyakorlatban azonban nincs lokális egyensúly képzés, a hálózatüzemeltetés és a kereskedelmi problémák megoldása rendre arra épül, hogy az érintett piaci szereplők igyekeznek azokat felsőbb szintre eskalálni.**
  - A rezidens piaci szereplők számára ez egy tipikus NIMBY („*not in my backyard*”) probléma!
  - **Az iparági szereplők önmagukban sohasem fognak egyetértésre jutni.**
  - **Olyan transzparens szabályozás szükséges, amely esélyt ad a lokális együttműködés tényleges működésére.**

„Szerencsére” vannak technikai kényszerek is

- Az autó töltés és a hőszivattyúk számának növekedése lokális túlterhelést okozhat.
- Az elosztott termelés elterjedése lokális és rendszerszintű problémákat is okoz:
  - Rendszerszinten a hatásos teljesítmény és frekvencia (P-f) szabályozás szintjén többlet szabályozási igény jelentkezik, míg
  - Lokálisan jellemzően feszültségszabályozási problémák keletkeznek (nem lehet kiszállítani a termelést).
- Mindkét problémakörnek a megoldását – nem kizárólagosan –, de elősegíti, ha a hálózatok végpontjai felé közeledve lehetőséget biztosítunk az ott csatlakozó piaci szereplők (felhasználók, termelő-fogyasztók, akkumulátorok) minél egyszerűbb és minél szélesebb körű együttműködésére.
  - Az együttműködés ugyanis - műszaki szempontból - alacsony szinten kíván teljesítmény egyensúlyt képezni, amely nem vagy csak a legszükségesebb mértékben tolja magasabb szintre a kiegyenlítetlenség problémáját.
  - A lokális együttműködés összeségében csökkenti a hálózatfejlesztés CAPEX igényét.

A piaci szereplők lokális együttműködése:

- **Rendszerérdek (ha az energetika fogalomrendszerében értelmezzük ezt az együttműködést),**
- **Hatékonyt és versenyképességet növelő intézkedés (ha gazdasági szempontból értelmezzük az együttműködést).**
- **Erősíti a tudatos energiafelhasználást (ha a felhasználó szempontjából értelmezzük az együttműködést)**

Milyen szabályozás szükséges?

- Célszerű értelmezni a jelenlegi helyzetet:
  - Az energiaközösségekkel kapcsolatban 2020. évben módosult a VET. Az akkori szabályalkotás fókuszában az volt, hogy az energiaközösségeket, mint egy új entitást belehelyezze a törvény meglehetősen összetett rendszerébe.
  - Ennek megfelelően a hangsúly 2020-ban azon volt, hogy az új szereplőnek milyen jogai és kötelezettségei vannak.
    - Az akkori szabályozás sok, máig tartó vitát gerjesztett, mert főleg az önkormányzatok lehetőségei teljesen tisztázatlanok maradtak, ráadásul számos adózási kérdést sem sikerült tisztázni.
  - A Kormány, az EU törekvésekkel összhangban a NEKT-ben és a Nemzeti Energiastratégiában is fontos szerepet szánt az energiaközösségek kialakításának.
    - Ennek érdekében pályázati források is elérhetővé váltak (NKFIH, ÉMI – azóta ezen pályázatok kezelésében központi szereplővé vált az NFFKÜ).
    - A nyertesek kihirdetése után elindult az érdemi előkészítő munka. **Fókuszba került a gyakorlati megvalósíthatóság, illetve annak korlátai.**
- Fontos tapasztalatok:
  - **Fontosak az intézményi kérdések, de a villamosenergia-rendszer működési szabályrendszerében is el kell helyezni az energiaközösségeket. Az energiaközösség tagjai, az energiaközösség mint jogalany, az energiakereskedők és a hálózatüzemeltetők között el kell számolni az elfogyasztott és megtermelt villamos energiát.**
  - **A „jó” szabályozáshoz nem az ideálisan működő energiaközösség koncepcióját keressük. Nem „egyenruhát” kell készíteni, hanem olyan szabályrendszert szükséges alkotni, amely nem kizárólagosan, de lehetőséget biztosít a lokális együttműködések energiaforgalmi elszámolására.**
  - **Az energiaközösség villamosenergia-piaci elszámolása nem azonos az energiaközösség működéséhez szükséges üzleti modellel.**

Milyen szinten szükséges a szabályokat megalkotni?

- Miután nem egy ideális energiaközösséget szeretnénk elszámolni, nem egy különleges szabályt szeretnénk alkotni, nem az MMSZ projektre kérünk különleges elszámolási szabályokat, hanem **lehetőséget szeretnénk biztosítani sokféle, innovatív elképzelés megvalósítására** ezért ott szükséges rögzíteni az alapszabályokat, ahol azok ma is meg vannak határozva, azaz a VET-ben.
- A kereskedelmi elszámolási rendszer számos fontos részletszabálya ma a Kereskedelmi Szabályzatban és a Nemzetközi Üzemi és Kereskedelmi Szabályzatban van rögzítve. Ez alapvetően egy jó és bevált megközelítés, ezért a **szabályzati szint**ről csak a legszükségesebb esetben célszerű kiragadni egyes részeket.
- Azon szabályokat, amelyek az engedélyesek általános szerződési feltételeit tartalmazzák az **üzletszabályzat**ban szükséges szabályozni.

Ennek a megközelítésnek az lesz az eredménye, hogy az energiaközösség nem egyedi, bilaterális megállapodást köthet a jelenlegi piaci szereplőkkel, hanem szabályozott és a Hivatal által is kontrollálható folyamatok alapján tudja megszervezni a piaci kapcsolatait (beleértve az elszámolásokhoz is szükséges adatok beszerzését).

Milyen garanciális szabályok szükségesek a működéshez?

- **Az elszámolási szabályoknak illeszkedni kell a mérlegköri rendszer alapszabályaihoz:**
  - Egy csatlakozási pont egyszerre csak egy mérlegkörhöz tartozhat.
  - Mérlegkörök között csak menetrend alapú tranzakció a megengedett.
  - Minden csatlakozási pontra rendelkezni kell egy darab ellátás alapú szerződéssel, amely lehet részleges, vagy teljes ellátás alapú szerződés.
- A szabályozásnak biztosítania kell, hogy az energiaközösséghez tartozó csatlakozási pontok tekintetében mind az energia, mind a rendszerhasználati költségek elszámolhatók legyenek.
  - Azaz az energiaközösséghez tartozás nem jelentheti a számlafizetéssel kapcsolatos általános garanciák feloldását (kikapcsolhatóság, mérlegkör-váltás korlátozhatósága számlatartozás esetében).
- Miután az energiaközösség elszámolási szabályai egy egyértelmű keretrendszerbe kerülnek, ezért **méltányos és szükségszerű az eljárási határidőket szabályozni**. Ezen határidőknek összhangban szükséges lenni az általános mérlegkör-váltási szabályokkal.
- Az elszámolás lényegi feltétele a **15 perces átlagteljesítmény mérés** (idősoros mérés). Olyan mérés szükséges, amely ezen adatokat produkálja.

Az egyetemes szolgáltatás érintettsége

- Az egyetemes szolgáltatás jelenleg egy határozatlan időtartamra kötött teljes ellátás alapú szerződés:
  - A VET megfogalmazása alapján elvileg teljes ellátás és menetrendes értékesítést is jelenthet az egyetemes szolgáltatás [62.§ (1) I)]
  - A villamos energia egyetemes szolgáltatás árképzéséről szóló 4/2011. (I. 31.) NFM rendelet explicit módon teljes ellátás alapú szerződést említ [4.§ (1)].
- Az egyetemes szolgáltató informatikai rendszerei vélhetően nincsenek felkészítve arra, hogy menetrend alapú, vagy részleges ellátást biztosító szerződést is kezelni tudjanak. (Ez nyilván csak a fejlesztési projekt időtartamában jelent korlátozó tényezőt!)

Amennyiben a VET és a vonatkozó NFM rendelet nem kerül módosításra, azaz nem kerül bevezetésre a részleges ellátásra vonatkozó, valamint a menetrendes egyetemes szolgáltatási szerződés, akkor garantáltan nem lehet lakossági felhasználót is magában foglaló energiaközösséget szervezni.

Megjegyzések:

- a) Az ESZ új szerződés típusaira is hatósági árat szükséges hirdetni.
- b) Az ESZ informatikai rendszereinek átalakítása kizárólag egyszeri költség, ezért az ESZ szerződés átalakítása esetén nem lehet „*Szerződés módosítási díjat*” szedni

Köszönöm a figyelmüket

